

OUDENAARDE MAAGDENDALE POORTGEBOUW

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
CATELINE CLEMENT

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 DE VOLLEDIGHEID VAN HET UITGEVOERDE VOORONDERZOEK

Het bureauonderzoek nam de vorm aan van een bureaustudie. Deze bureaustudie wijst op de **potentiële aanwezigheid** van waardevol bodemarchief dat zou kunnen leiden tot kenniswinst. Op basis van het historisch en cartografisch materiaal, de reeds aangetroffen archeologische sporen en de goede bewaring hiervan, kan gesteld worden dat de kans reëel is om sporen uit de postmiddeleeuwen, en mogelijks late middeleeuwen aan te treffen. Deze kunnen bijdragen tot inzicht in de ontwikkeling van het poortgebouw als onderdeel van het abdijdomein en van de 12de-eeuwse stadsomwalling omheen de nederzettingkern van Pamele op de oostelijke oever van de Schelde, evenals tot inzicht in de gebruiksfase van het abdijdomein als kazerne.

We stellen voor om, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, een **proefputtenonderzoek** uit te voeren, volgens het traject **uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem** (zie verder voor motivering).

1.2 DE AFWEZIGHEID VAN EEN ARCHEOLOGISCHE SITE

Het bureauonderzoek toonde aan dat het projectgebied zich op een interessante locatie bevindt in de historische stad Oudenaarde. Het projectgebied grenst aan en ligt **net buiten de 12de-eeuwse stadsomwalling**. In de 13de eeuw wordt op deze locatie de **abdij van Maagdendale** gesticht, dewelke mee is opgenomen **in de 13de-eeuwse stadsomwalling**. Van de abdij van Maagdendale zijn heden enkel nog de kerk, het abdissenhuis en het **poortgebouw** bewaard. Dit poortgebouw, dat bestaat uit een 16de- en een 17de-eeuwse bouwphase, ligt binnen de contouren van het projectgebied.

Archeologisch onderzoek uit 2012 en 2013, uitgevoerd naar aanleiding van de sloop van soldatenwoningen ten oosten, zuiden en zuidwesten van het poortgebouw, toonde aan dat het **archeologisch bodemarchief zich ondiep bevindt en goed bewaard** is. Het projectgebied valt deels samen met het reeds uitgevoerde archeologische onderzoek. We kunnen stellen dat dit onderzoek en de daaropvolgende werken aan weerszijden van de poortdoorgang van het poortgebouw het bodemarchief hebben verstoord. Ten oosten van het poortgebouw reiken de geplande werken echter dieper dan het reeds onderzocht archeologische niveau.

1.3 DE IMPACTBEPALING

De Stad Oudenaarde wenst het **poortgebouw** van de abdij van Maagdendale te **restaureren** en **herbestemmen**. De herbestemming beoogt de ontsluiting ervan voor een breder publiek. Dit gaat gepaard met werken binnen en buiten de muren van het poortgebouw:

Binnen de contouren van de oudste vleugel zal een **nieuwe vloer en fundering** gerealiseerd worden. De werken reiken hier **87 tot 52 cm** diep. Tevens worden sanitaire voorzieningen geplaatst – toiletten en wasbekkens, waarvoor **nutsleidingen** worden aangelegd. De opbouw van de vloer binnen de contouren van het gebouw is niet gekend.

Aan de buitenzijde betekent de constructie van een **lift** en een **trap** aan de noordoostzijde van het poortgebouw een aanzienlijke impact van respectievelijk **155 cm** en **70 cm** diep. Ook de plaatsing van **drie regenputten en een septische put** bereikt een diepte van **250 cm**. Op de locatie van de regenputten bevindt zich heden een kelder met tongewelf; deze wijkt in functie van de regenputten. Op deze regenputten en septische putten takken **nieuwe RWA- en DWA leidingen** aan die evenzeer een uitgraving in de bodem behelzen, tot op een diepte van **ca. 2,5 meter**. Deze sluiten aan op bestaande nutsleidingen in de heraangelegde wegenis, die vanuit de Baarstraat naar de sociale woningen leidt, onder de breedste doorgang van het poortgebouw door.

De wegenis ter hoogte van de smalle doorgang onder het poortgebouw en in het verlengde hiervan ten westen van het poortgebouw, is niet geraakt tijdens het archeologisch onderzoek uit 2012/2013 maar is wel heraangelegd. Hier zal de wegenis 16 cm verlaagd worden om overeen te stemmen met het niveau van de inkom. De nieuwe opbouw van de wegenis is niet gekend. We gaan er van uit dat de geplande werken hier binnen het bestaande gabarit blijven.

Eerder archeologisch onderzoek heeft aangetoond dat het archeologisch **bodemarchief goed is bewaard** en dat **het eerste relevante archeologische niveau** zich **zeer ondiep** bevindt. De geplande werken aan de buitenzijde van het poortgebouw, meer bepaald ten noordoosten, ten oosten en ten westen, raken met zekerheid aan het archeologische bodemarchief. Hoewel de opbouw van de vloer binnen de contouren van het gebouw niet gekend is, kan op basis van de archeologische vaststellingen aan de buitenzijde van het poortgebouw, vermoed worden dat de werken in het gebouw zullen raken aan het archeologisch bodemarchief.

1.4 DE WAARDERING VAN DE ARCHEOLOGISCHE SITE

Op basis van de landschappelijke, de historische, de cartografische en de archeologische data, kon een verwachting gemaakt worden ten aanzien van het archeologisch erfgoed. De bureaustudie laat aldus toe te stellen dat het projectgebied met zekerheid **archeologisch potentieel** heeft.

Zowel het feit dat het poortgebouw deel uitmaakte van een in oorsprong 13de-eeuw abdijdomain, op een boogschuit ligt van de nederzettingsskern van Pamele, ter hoogte van de 12de-eeuwse stadsmuur, als de vaststelling van goed bewaarde archeologische sporen zijn argumenten ten voordele hiervan.

Het feit dat het poortgebouw, samen met de abdijkerk en het abdijhuis, de enige restanten zijn van het abdijdomain, dat zijn oorsprong kent in de 13de eeuw, benadrukt het belang van de bewaring van dit 16de-17de-eeuwse gebouw. Ondanks recentere toevoegingen is de basisstructuur van het gebouw intact.

De geplande werken binnen en buiten de contouren van het poortgebouw geven een unieke kans om inzicht te verwerven in eventuele oudere bouwfases van het oudste gedeelte van het poortgebouw. Belangrijk is tevens de locatie ter hoogte van de oudste stadsmuur, waarvan de gracht net ten noordoosten van het poortgebouw liep.

Evenzeer is het mogelijk om op deze locatie recentere sporen aan te treffen die te linken zijn aan de gebruikperiode van het abdijdomain als kazerne.

Afhankelijk van de mate waarin recentere sporen aanwezig zijn, kunnen we niet uitsluiten dat op deze locatie ook laatmiddeleeuwse nederzettingssporen kunnen gevonden worden, te meer daar we ons hier bevinden ter hoogte van de oudste nederzettingsskern Pamele op de oostelijke oever van de Schelde, op een boogschuit van de kerk van Pamele.

1.5 DE BEPALING VAN DE MAATREGELEN

Hoewel het archeologisch potentieel van het projectgebied duidelijk is, liet de bureaustudie niet toe een volledige inschatting te maken van de bewaring van eventuele archeologische sporen. Gelet op de reeds vastgestelde aanwezigheid van archeologische sporen in het projectgebied en het kennispotentieel achten we verder vooronderzoek noodzakelijk. Hiertoe beschouwen we een kleinschalig **proefputtenonderzoek** als de meest aangewezen vorm. Met een minimale ingreep in de bodem is het mogelijk een beter inzicht in en een correcte inschatting van het onderzoekspotentieel te maken.

2 PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

2.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode: 2024B400

Sitecode: 23-OLD-MAD

Wettelijk depotnummer: D/2024/12.857/7

Naam en erkenningsnummer erkende archeoloog: SOLVA OE/ERK/Archeoloog/2015/00038

Locatie:

Oost-Vlaanderen, Oudenaarde, Baarstraat, Tussenmuren, Pamelekerkplein en Bovenschelde

Bounding box:

punt 1: x= 14169.60 /y= 9028.41

punt 2: x= 96339.35 /y= 170184.27

Kadastrale gegevens:

Oudenaarde, percelen 37/2R en 37/2S (Figuur 1)

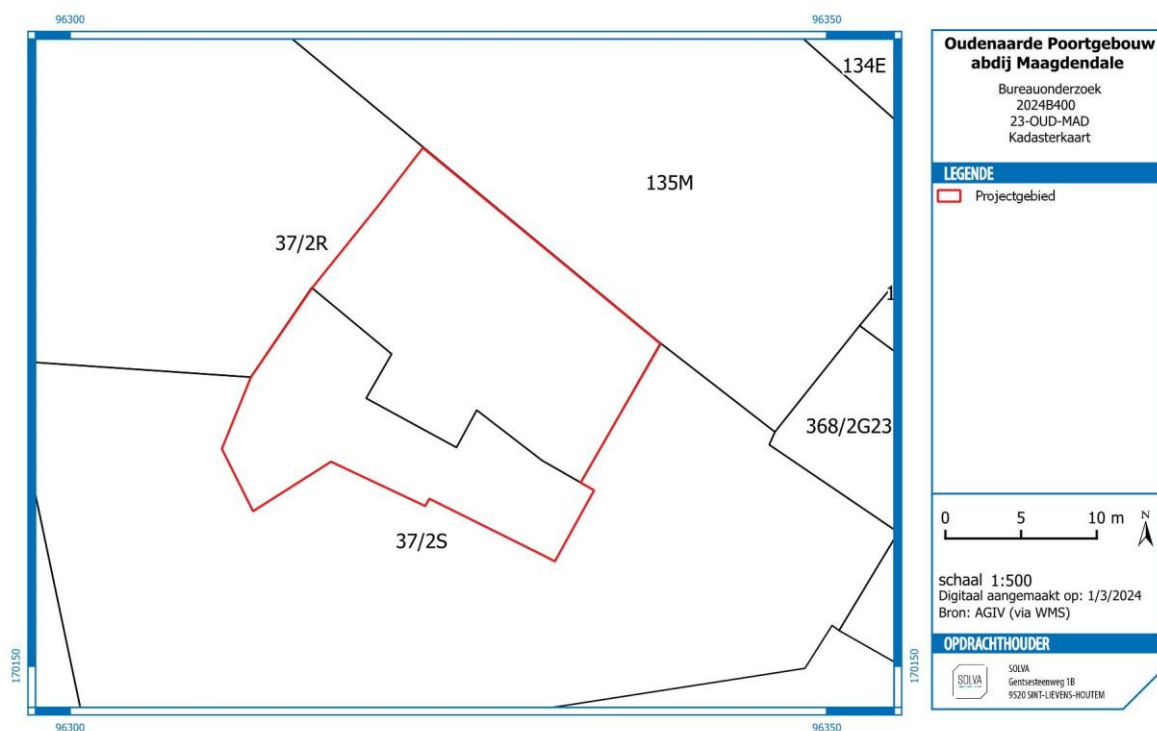
Topografische kaart: zie Figuur 2 en Figuur 3

Betrokken actoren en specialisten:

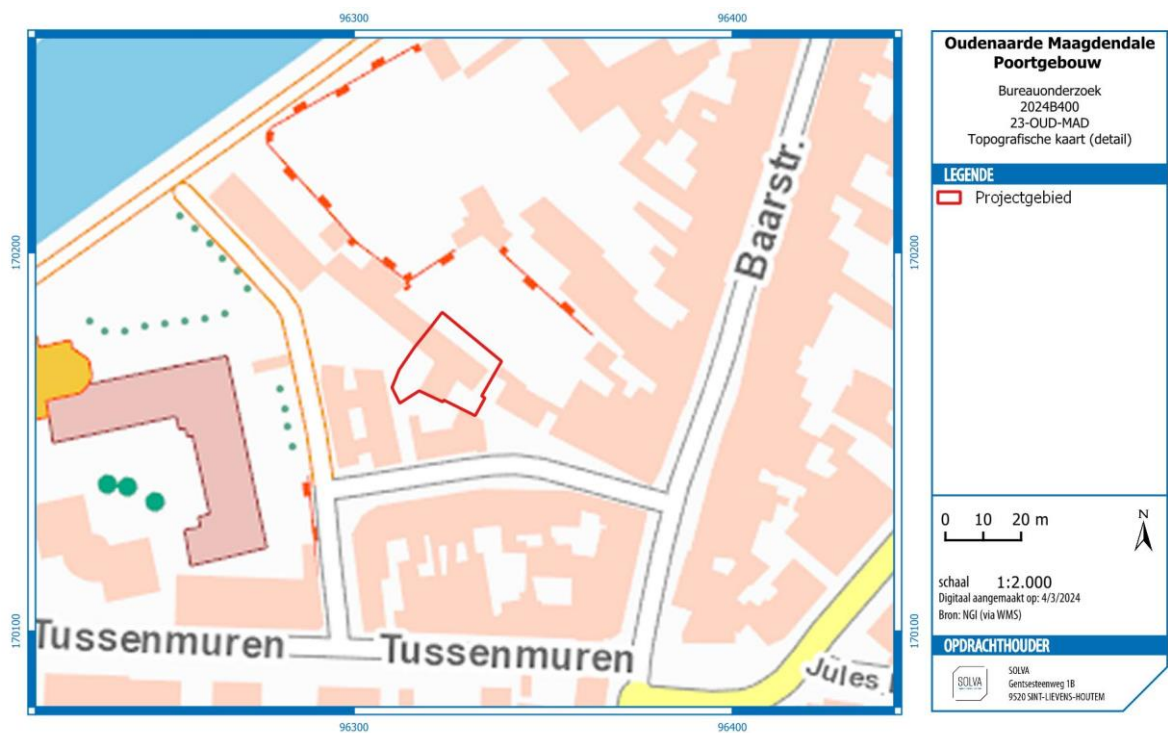
- Erkend archeoloog: Cateline Clement
- Tekst: Cateline Clement
- Kaartmateriaal: Cateline Clement
- Redactie: Bart Cherretté

Wetenschappelijke advisering:

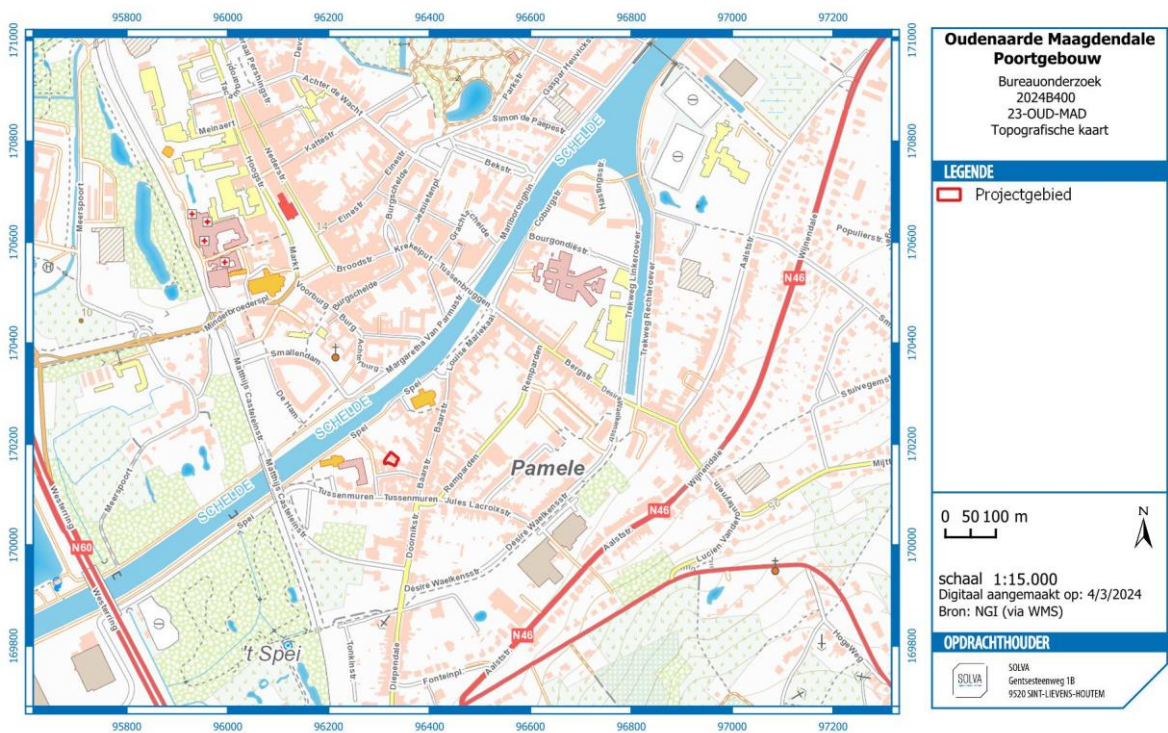
Niet van toepassing

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 2. Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied.

Figuur 3. Topografische kaart met aanduiding van het projectgebied.

2.2 VRAAGSTELLING EN ONDERZOEKSDOELEN

2.2.1 DE GEPLANDE WERKEN

Stad Oudenaarde wenst het poortgebouw van de abdij van Maagdendale te restaureren en herbestemmen. De herbestemming beoogt de ontsluiting ervan voor een breder publiek. Dit gaat gepaard met werken binnen en buiten de muren van het poortgebouw, zoals een nieuwe vloer op het gelijkvloers, nieuw sanitair en bijhorende nutsleidingen.

Het ontwerp gaat uit van de inrichting van het poortgebouw als een gebouw afgestemd op het grotere geheel van de abdijsite Maagdendale (bron: B-juxta): het zal ingericht worden voor algemeen gebruik met een minimale basisuitrusting – water, elektriciteit, verwarming, sanitair ; het gelijkvloers en de eerste verdieping krijgen een polyvalente, (semi-)publieke functie, de eerste verdieping en de zolder zullen ook enkele administratieve functies huisvesten; het gebouw zal toegankelijk gemaakt worden voor personen met een fysieke beperking.

De buitenkant van het gebouw zal volledig gerestaureerd worden, evenals bepaalde elementen van het interieur. Het project beoogt in eerste instantie conservatie, eerder dan reconstructie. Hiertoe zullen bepaalde recentere elementen in het gebouw verwijderd worden. Toevoegingen worden zodanig gerealiseerd dat ze omkeerbaar zijn.

Buiten

- Lift
 - o De fundering van de lift blijft behouden, daar deze mogelijk later nog wordt uitgevoerd; alle voorgestelde bodemingrepen i.f.v. de lift blijven behouden.
 - o De funderingsplaat van de liftput: dikte 30 cm + 5 cm zuiverheidsbeton (naar beneden te rekenen vanaf 120 cm onder maaiveld)
 - o De funderingswanden van de liftput: aanzetdiepte 120 cm onder maaiveld, dikte 30 cm.
 - o De plaatsing van de lift noopt het uitbreken van een kelder met tongewelf.
- Trap
 - o Aanzet van de buitentrap FZ1: breedte 80 cm – diepte 70 cm onder maaiveld
- Regen- en septische putten, RWA- en DWA-leidingen
 - o 1 septische put: 88 cm x 202 cm
 - o 3 regenputten: 2 x diameter 145 cm en 1 x diameter 105 cm
 - o Minimale diepte van de voorziene regen- en septische putten, incl. fundering zal ongeveer 250 cm zijn.
 - o Deze dienen wel nog opnieuw afgetoetst te worden aan de hemelwaterverordening, gezien deze recent wijzigde.
 - o De plaatsing van de regenputten noopt het uitbreken van een kelder met tongewelf. Deze dateert uit kazerne-periode. Hiertoe is toestemming vanwege het Agentschap Onroerend Erfgoed .
 - o De DWA- en RWA-leidingen hebben een diameter van 11 cm of 16 cm.
 - o De DWA- en RWA-leidingen liggen gemiddeld ca. 2 tot 2,5 meter onder het maaiveld.
 - o De breedte van de aanlegsleuf van de RWA- en DWA-leidingen is niet gekend.
- De wegnis van voetgangerspoort onder het poortgebouw wordt verlaagd om zo samen te vallen met het niveau van de inkom tot het poortgebouw. Dit is een beperkte ingreep ter hoogte van reeds heraangelegd wegnis.

Binnen

Het gebouw is opgetrokken in twee grote fasen cf. infra. In het ontwerp worden de recentere toevoeging verwijderd om terug te keren naar de oorspronkelijke vormgeving. Bepaalde 18de-eeuwse aanvullingen worden behouden.

Op het gelijkvloers wordt de vloer uitgetrokken en vervangen en wordt nieuw sanitair voorzien, met bijhorende nutsleidingen.

- Sanitair, RWA-leiding
 - o De inrichting van sanitair - toiletten en wasbekkens – brengt de aanleg van DWA-leidingen in het gebouw met zich mee. Deze RWA-leiding wordt doorgetrokken naar buiten en sluit aan op de septische put. aangelegd en doorgetrokken naar buiten.
 - o Diepte van de aansluiting. ca. 8,5 m TAW, ca. 2 meter onder het maaiveld.
 - o RWA-leiding met diameter van 11 cm.
- Vloer
 - o Het funderingsprincipe is een **betonplaat op balken** op micropalen.
 - o Dikte betonplaat + zuiverheidsbeton: 20 cm + 5 cm.
 - o Diepte van de balken onder de betonplaat: 35 cm – Breedte van de balken: 50 cm.
 - o Opbouw van de vloer – tegel, chape + vloerverwarming, isolatie en uitvullingslaag: 27 cm.
 - o Het loopniveau van de nieuwe toestand is gelijk aan het loopniveau van de bestaande toestand. De **totale opbouw van de vloer** is bijgevolg **87 cm ter hoogte van de balken en 52 cm tussen de balken**. Ter hoogte van de **wenteltrap** is dit **68 cm**.

2.2.2 DE ACTUELE ARCHEOLOGISCHE KENNIS OVER HET TERREIN

Het projectgebied maakt deel uit van de historische stedelijke kern van Oudenaarde. De stad ontwikkelde zich als nederzetting in de 11de eeuw op de linkeroever van de Schelde. Naarmate Oudenaarde als stad verder uitbreidde, werd de nederzetting Pamele, gelegen op de rechteroever, in de loop van de 12de eeuw opgenomen in het geheel.

De geschreven bronnen en de historische kaarten geven zicht op de laat- en postmiddeleeuwse situatie van het projectgebied zelf:

Als onderdeel van de laatmiddeleeuwse abdij-site van Maagdendale bevindt het projectgebied zich in het zuiden van de historische stad, net aan de binnenzijde van de laatmiddeleeuwse stadsomwalling. Ten noorden van het poortgebouw bevindt zich op ca. 100 meter afstand de kerk van Pamele, alwaar vanaf het midden van de 11de eeuw een nederzetting tot ontwikkeling kwam. De abdij-site in zijn geheel omvat een kerk, kloostergebouwen en een poortgebouw, ommuurd en begrensd door de Schelde in het noordwesten, de Baarstraat in het oosten en de stadsmuur in het zuiden. De abdij is gesticht in de 13de eeuw. In eerste instantie zijn de kerk en de abdijgebouwen opgetrokken. Belangrijke bouwcampagnes vonden plaats onder de abdisen Catelijne van Maercke (1416-23), Anne Gheeraerds (1624-49) en Cornelia Armaere (1650-70). Tijdens de bombardementen van de Fransen in maart 1684 werden vernielingen aangericht door brand. De abdij werd heropgebouwd onder abdis Cecilia Remy en Eleonora Der Kinderen nog tot het midden van de 18de eeuw. Het poortgebouw is geconstrueerd in twee fases: de noordwest-zuidoost georiënteerde vleugel dateert uit 1545-1548, de noord-zuid georiënteerde uitbreiding dateert uit 1627.

De 17de- en 18de-eeuws historische kaarten geven zicht op de evolutie van de inrichting van het abdijsite. De kerk en de aanpalende kloostergebouwen worden uitgebreid met bebouwing in het noorden van het domein. De zone ten oosten van de kloostergebouwen blijft onbebouwd en ingericht als tuin. Op de historische kaarten en de maquette van Nézet is het poortgebouw, met T-vormige lay-out en twee poortdoorgangen, duidelijk weergegeven. Vanuit de Baarstraat verschaft het gebouw toegang tot het abdijsite. Zowel de historische kaarten als de maquette van Nézet tonen hoe de wegenis naar het poortgebouw geflankeerd is door muren. De zuidwestelijke muur maakt deel uit van de ommuring van de abdij-site. De noordoostelijke muur vormt ook de afbakening van de tuin van de woning die zich loodrecht oriënteert op de Baarstraat. Ten noordoosten van het poortgebouw is een gracht aangeduid die vanuit een woning aan de Baarstraat, langs het poortgebouw in noordwestelijke richting naar de Schelde gaat. Het traject van deze gracht gaat waarschijnlijk terug op de eerste, 12de-eeuwse stadsomwalling.

In 1791 werd de abdij opgeheven. In 1826 zijn de gebouwen ingericht als legerkazerne. Uit deze periode daterende soldatenwoningen, dewelke na archeologisch onderzoek in 2012/2013 gesloopt zijn i.f.v. sociale woningen. Dit archeologische onderzoek heeft aangetoond dat het archeologisch bodemarchief zeer goed en ondiep is bewaard.

2.2.3 DE VERWACHTING TEN AANZIEN VAN DE ARCHEOLOGISCHE WAARDE VAN HET TERREIN

Het projectgebied is gelegen binnen de grenzen van de laatmiddeleeuwse historische stad Oudenaarde, op het domein van de abdij van Maagdendale. De stichting van de abdij gaat terug tot de 13de eeuw. Het

domein bevindt zich op een boogscheut van de kerk van Pamele, eveneens opgericht in de 13de eeuw op een locatie waar reeds in de 11de eeuw een nederzetting tot ontwikkeling kwam. De abdijsite kende verschillende ontwikkelingsfasen in de loop van de 15de en 17de eeuw, tot in 1791 de abdij wordt opgeheven en het domein heringericht als kazerne.

Het poortgebouw binnen de contouren van het projectgebied maakt deel uit van het abdijsdomein en verschaft toegang tot dit domein vanuit de Baarstraat. Bouwhistorisch kan gesteld worden dat het poortgebouw is opgetrokken in twee fasen, in mid 16de eeuw en begin 17de eeuw. Samen met de kerk en het abdissenhuis, is het poortgebouw het enigste wat nog rest van de abdij. Ondanks 18de-, 19de- en 20ste-eeuwse toevoegingen is de basisstructuur van het poortgebouw intact.

Het archeologisch onderzoek ten oosten, zuiden en zuidwesten van het poortgebouw in 2012 en 2013 heeft aangetoond dat het eerste archeologische relevante niveau zeer ondiep is bewaard. Het wegtracé vanuit de Baarstraat, evenals de flankerende muren zijn hierbij blootgelegd. Mogelijk dateert het wegdek reeds uit de 15de eeuw. Het traject van de recentste muren komt overeen met wat is afgebeeld op de maquette van Nézot en dateert vermoedelijk in de 17de eeuw. Afvalkuilen met 19de-eeuws materiaal zijn te linken aan de kazerne-fase van het abdijsdomein.

We kunnen stellen dat het projectgebied een interessante plaats inneemt in historisch Oudenaarde, nabij de nederzettingkern van Pamele, ter hoogte van de vroegste stadsomwalling, en binnen het abdijsdomein. Eerder archeologisch onderzoek toonde de goede bewaring van het archeologisch erfgoed aan.

2.2.4 DE DOELSTELLING(EN) VAN HET VOORONDERZOEK MET INGRIEP IN DE BODEM

Om zicht te krijgen op de eventuele bewaring van archeologisch sporen, oudere of recenter dan het 16de-17de-eeuwse poortgebouw, is het aangewezen om enkele proefputten aan te leggen. Dit zowel in het gebouw, als aan de buitenzijde van het gebouw. Dit laat toe om zicht te krijgen op de eventuele bewaring van oudere vloerniveaus en/of bouwfases van het poortgebouw, van oudere wegtracés en de aanwezigheid van sporen gelinkt aan de oudste stadomwalling. Tevens laat een proefputtenonderzoek toe in te schatten in welke mate recentere sporen uit de kazerne periode, ouder sporen eventueel hebben vergraven.

Eerder uitgevoerd archeologisch onderzoek binnen het projectgebied toonde de goede bewaring van het bodemarchief aan.

2.2.5 DE TE BEANTWOORDEN ONDERZOEKSVRAGEN

- Zijn er antropogene sporen aanwezig?
- Op welke niveaus manifesteren deze zich?
- Zijn er bodemhorizonten die bijzondere aandacht verdienen?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes? Laatmiddeleeuws? Postmiddeleeuws?
- Maken de sporen deel uit van een oudere fase van het poortgebouw?
- Zijn sporen toe te wijzen aan de vroegste stadsomwalling?
- Kan op basis van het sporenbestand in de proefputten een uitspraak worden gedaan over de aard en omvang van een occupatie?
- Kunnen archeologische vindplaatsen in tijd, ruimte en functie afgebakend worden?
- Wat is de vastgestelde en verwachte bewaringstoestand van de archeologische vindplaatsen?
- Wat is de waarde en het kennispotentieel van de vastgestelde archeologische vindplaatsen?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaatsen?
- Kan voor de vindplaats of voor delen van deze vindplaats het principe van behoud in situ nagestreefd worden, zo ja, aan welke randvoorwaarden dient voldaan te worden?
- Voor archeologische vindplaatsen die bedreigd worden door de geplande ruimtelijke ontwikkeling en die niet in situ bewaard kunnen blijven; wat is de ruimtelijke afbakening (in drie dimensies) van deze zones?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig?

- Is er verder (voor)onderzoek noodzakelijk en welke vorm dient dit aan te nemen?

2.3 DE ONDERZOEKSSTRATEGIE EN -METHODE

2.3.1 EEN TEKSTUELEBESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE ONDERZOEKSMETHODE

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek is gebaseerd op de volgende vier criteria:

1. Is het **MOGELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein?
2. Is het **NUTTIG** deze methode toe te passen op dit terrein?
3. Is het overdreven **SCHADELIJK** voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
4. Is het **NOODZAKELIJK** deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Eerst wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek zonder ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Landschappelijk booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Het bureauonderzoek leverde al genoeg informatie op met betrekking tot de bodemopbouw.
Landschappelijke profielputten	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Het bureauonderzoek leverde al genoeg informatie op met betrekking tot de bodemopbouw.
Geofysisch onderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Geofysisch onderzoek is in deze context niet relevant omdat dit geen gegevens over de chronologie van de eventueel gedetecteerde fenomenen kan opleveren.
Veldkartering	Neen	Niet mogelijk en niet nuttig. Het projectgebied is grotendeels verhard.

Vervolgens wordt de opportuniteit van de diverse methoden voor vooronderzoek met ingreep in de bodem afgewogen.

Methode	Opportuun	Motivering
Verkenkend archeologisch booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. De verwachting is dat het voornamelijk vloer- en wegniveaus of muurwerk zal betreffen. Bovendien is het projectgebied reeds grotendeels ingericht. Boringen laten een gedegen interpretatie van deze contexten (aard, samenhang tussen sporen, ruimtelijke spreiding, ...) niet toe.
Waarderend archeologisch booronderzoek	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. De verwachting is dat het voornamelijk vloer- en wegniveaus of muurwerk zal betreffen. Bovendien is het projectgebied reeds grotendeels ingericht. Boringen laten een gedegen interpretatie van deze contexten (aard, samenhang tussen sporen, ruimtelijke spreiding, ...) niet toe.
Proefputten in functie van steentijd artefactensites	Neen	Mogelijk maar niet nuttig. Er zijn geen directe indicaties voor de aanwezigheid van steentijdsites. De verwachting is bovendien dat artefactensites reeds volledig zullen verstoord zijn door de middeleeuwse en

		postmiddeleeuwse stadsontwikkeling.
Proefputten	Ja	Mogelijk en nuttig. Deze onderzoekstechniek zal het meeste informatie (kosten/baten) opleveren om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Dit onderzoek zal een schadelijke impact hebben op het bodemarchief. Toch is deze onderzoeksmethode nodig om verdere uitspraken te kunnen doen over de aanwezigheid, aard, bewaring en datering van een archeologische site op het terrein.

Na afweging van bovenstaande onderzoeksmethoden, wordt een **proefputtenonderzoek** als methode weerhouden voor een gedeelte van het projectgebied.

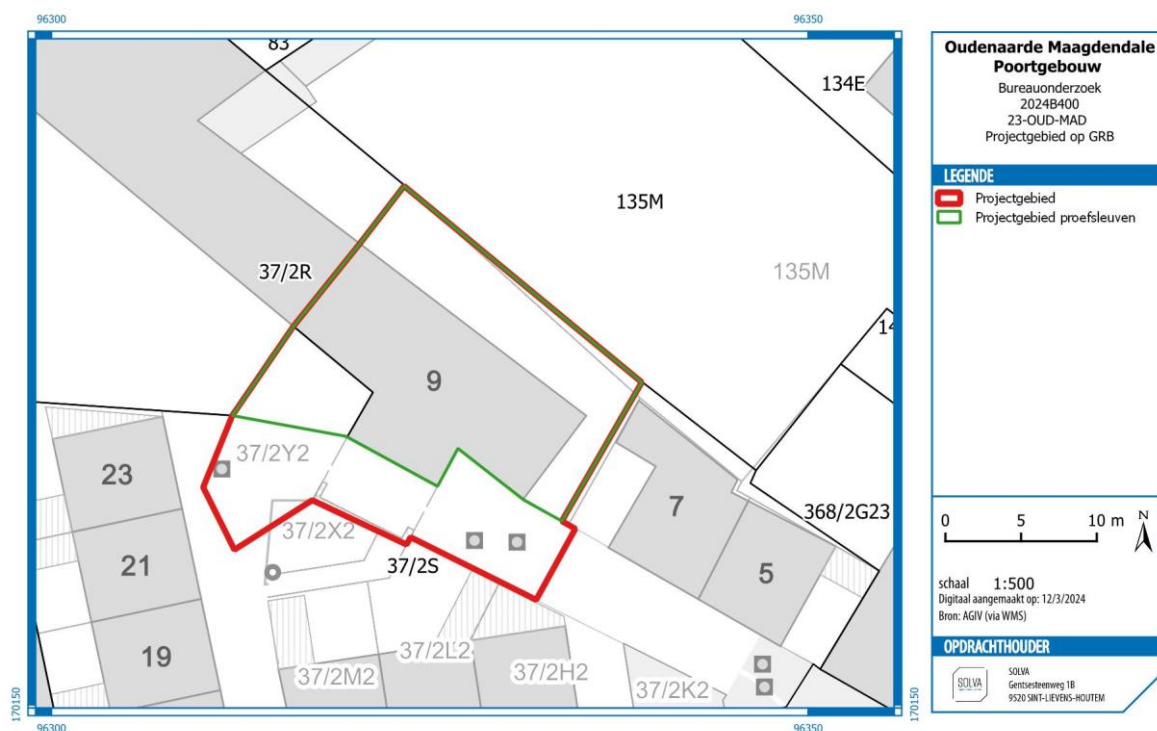
2.3.2 EEN TEKSTUELE MOTIVERING VAN DE GEKOZEN ONDERZOEKSMETHODEN EN –SITUATIES

Gezien de geplande werken binnen de contouren van noordoostelijke, oudste vleugel het gebouw (ca. 130 m²) een nieuwe vloer en nieuw sanitair omvatten, is het relevant om zicht te krijgen op de huidige opbouw van de vloer. Op deze manier kan inzicht verkregen worden over de opbouw van de huidige vloer, eventuele oudere vloerniveaus en/of oudere bouwfases van het poortgebouw. Pas als de bestaande opbouw en het eventuele bodemarchief in kaart is gebracht, kan pas op correcte wijze de impact van de werken ingeschat worden.

De werken buiten de contouren van het poortgebouw zijn vrij ingrijpend. Een trap- en liftconstructie, drie regenwaterputten, een septische put en bijhorende nutsleidingen raken aan onverharde bodem ten noordoosten en ten oosten van het poortgebouw. Hiertoe wordt een kelder met tongewelf uitgebroken. Met uitzondering van de kelder zijn deze stukken grond onbebouwd. Op deze locaties is het mogelijk sporen gelinkt aan de vroegste stadomwalling aan te treffen. Anderzijds bestaat ook de kans dat recentere sporen gelinkt aan de kazerne fase van het abdijdomein aanwezig zijn. Proefputtenlaten toe inzicht te verwerven in de eventuele aanwezigheid van een gedempte stadsgracht, en de fasering en datering van de demping van de gracht.

2.3.3 DE AFBAKENING VAN HET TE ONDERZOEKEN GEBIED

Op basis van de historisch en cartografische bronnen en het eerder uitgevoerde archeologische onderzoek kunnen we het te onderzoeken projectgebied afbakenen (Figuur 4). Hierbij vallen de zuidoostelijk en zuidwestelijke hoek van het projectgebied weg.

Figuur 4. Afbakening van het onderzoeksgebied.

2.3.4 FASERING VAN HET UITGESTELDE VOORONDERZOEK EN DE RELATIE VAN DEZE FASERING TEN AANZIEN VAN DE GEPLANEDE WERKEN

In voorliggende programma van maatregelen stellen we voor om, voorafgaand aan de start van de werkzaamheden, een **proefputtenonderzoek** uit te voeren, volgens het traject **uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem**.

Het proefputtenonderzoek zal ingepland worden in overleg met Stad Oudenaarde.

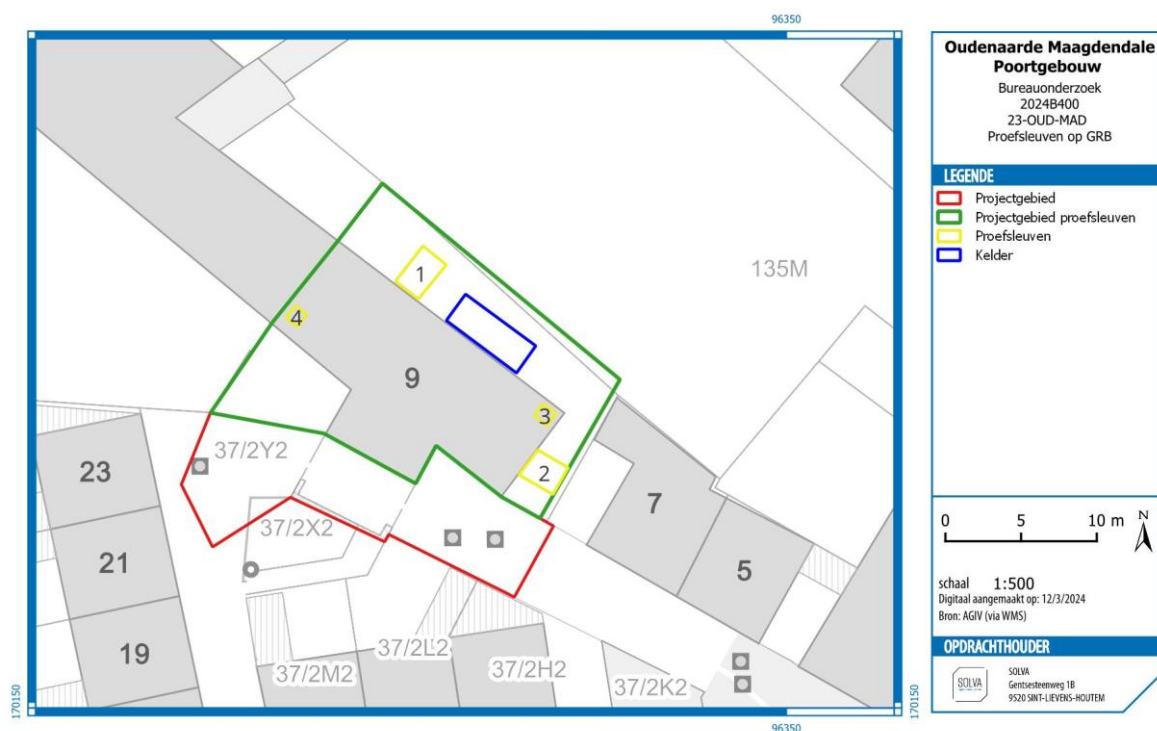
2.3.5 EEN TEKSTUELE BESCHRIJVING VAN DE CRITERIA DIE GEHANTEERD ZULLEN WORDEN OM TE BEPALEN WANNEER DE VOORZIENE ONDERZOEKSMETHODEN ALSNOG NIET UITGEVOERD MOETEN WORDEN

Niet van toepassing.

2.4 DE ONDERZOEKSTECHNIEKEN

Voor de gehanteerde onderzoekstechnieken is hoofdstuk 8.6 van de Code van Goede Praktijk van toepassing. Het gaat om **proefputten voor een site met complexe verticale stratigrafie** (hoofdstuk 8.6.3).

Om na te gaan wat de bewaring en de diepte van bewaring van de antropogene sporen binnen de onderzoekszone van het projectgebied is, voorzien we **vier proefputten, twee in het gebouw en twee buiten het gebouw** (Figuur 5). De putten dienen tot het inschatten of de geplande werkzaamheden archeologische sporen zullen raken en wat de aard en waardering daarvan is. De locatie van de putten is geënt op de onderzoeksvragen.

Figuur 5. Locatie van proefputten en de kelder met tongewelf op het GRB.

Proefputten 1 en 2

De locatie van de twee proefputten buiten is geënt op de geplande werken. Proefput 1 bevindt zich ter hoogte van de liftkoker en meet ca. 2 m x 3 m. Proefput 2 bevindt zich ter hoogte van de geplande cisterne en meet ca. 2 m x 2,5 m. De locatie en grootte van deze proefputten kan wijzigen in functie van veilige werkomstandigheden waarbij een grotere afstand ten opzicht van het poortgebouw dient gerespecteerd te worden.

Proefputten 3 en 4

De locatie van de twee proefputten in het gebouw is indicatief. De afmetingen zijn 1 m x 1 m. Voor deze proefputten is de premisse dat niet dieper wordt gegraven dan de verstoring – 87 cm. Echter, indien een vloer op een hoger niveau wordt vastgesteld, wordt niet dieper gegraven. Een correcte vlakdekkende registratie op een grotere oppervlakte dient zich dan op.

Kelder

Voorafgaande aan de uitbraak van de kelder met tongewelf, stellen we een terdege registratie voorop (Figuur 5):

- Fotografische registratie
- Afmetingen bakstenen
- Tienlagenmaat
- Beschrijving mortel
- Metselverband
- Staalname – referentie en natuurwetenschappelijk onderzoek

Algemeen

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de put. Wanneer de put opnieuw wordt gedicht, wordt de originele bodemopbouw gevolgd zodat de draagkracht van de bodem gelijk is aan de draagkracht voorafgaand aan de start van de werken.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven werken dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk versie 4.0. Het onderzoeksdoel is succesvol beëindigd indien op alle vooropgestelde onderzoeksvragen gefundeerd kan worden geantwoord.

Het veldwerk wordt uitgevoerd door de veldwerkleider, tevens assistent-aardkundige, bijgestaan door minstens een assistent-archeoloog.

2.5 DE VOORZIENE AFWIJKING TEN AANZIEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er zijn geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk, die voor aanvang van het onderzoek met ingreep in de bodem reeds voorzien zijn. Eventuele afwijkingen die zich stellen tijdens het onderzoek, zullen omstandig gemotiveerd worden conform de bepalingen van de Code van Goede Praktijk.

2.6 GEWENSTE COMPETENTIES

De werfbegeleiding moet worden uitgevoerd door een ervaren archeoloog. Indien er registraties noodzakelijk zijn, wordt de archeoloog bijgestaan door een tweede archeoloog en een veldtechnicus. De leidinggevende archeoloog heeft minstens 220 werkdagen veldwerkervaring wat betreft opgravingen in stedelijke context. De tweede uitvoerende archeoloog heeft minstens 110 werkdagen veldwerkervaring. Minstens één van de uitvoerende archeologen heeft kennis van materiaal uit de middeleeuwse en post-middeleeuwse periode.

2.7 KOSTENRAMING

De raming houdt rekening met:

- Dagprijs
- Natuursteenidentificatie en mortelanalyse/C14
- Conservatie
- Varia, voor onvoorziene analyses

Een gedetailleerde kostenraming is te vinden in de privacyfiche.

2.8 BEWARING VAN HET ARCHEOLOGISCH ENSEMBLE

Gedurende het onderzoek worden de vondsten als ensemble bewaard in een ruimte met geschikte temperatuur en luchtvochtigheid, zonder risico op beschadiging, vernieling of contaminatie door natuurlijke of menselijke oorzaken. De vondsten worden verpakt met verpakkingsmateriaal en volgens een verpakkingswijze die beschermt tegen degradatie.

Na afronding van het onderzoek wordt het archeologisch ensemble beheerd door het erkend Onroerend Erfgoeddepot van **SOLVA**.